

LIBRIS

We know
books

M.G. Vassanji
**CÂNTAREA
ASASINULUI**

Traducere din limba engleză și note
Mariana Piroteală

1

*Apartamentul dirigintelui de poștă, Shimla, 14 aprilie
2002*

După prăpăd, un început.

Într-o noapte, tata mă luă la plimbare. Un lucru nemaîntâlnit, căci era un om rezervat, o ilustră și divină prezență în satul nostru, și rareori se aventura afară din curte. Însă era ziua mea de naștere. Și, astfel, inima stătea să-mi plesnească de mândrie simțindu-l semeț, amenințător, lângă mine. Am mers de-a lungul autostrăzii, lăsând satul în urma noastră, și, când ne îndepărtasem de-ajuns, într-un loc cât se poate de tăcut și de întunecos, *Bapu-ji*¹ se opri și privi o clipă drumul plin de gropi, cenușiu, ce se topea în noapte înaintea noastră, apoi se întoarse ușor pentru a face drumul înapoi. Privi cerul; am făcut și eu la fel.

- Privește, Karsan, spuse *Bapu-ji*. Arată spre planetele luminoase de deasupra, Steaua Polară ca un biet strop pe fața cerului și constelațiile întreșute cu delicate fire invizibile. Când eram tânăr – spuse el – tot ce-mi doream era să studiez astrele... Dar a trecut mult timp de atunci și lumea era și ea altfel... Dar ce se află deasupra stelelor? întrebă el, după un moment

---

¹ În traducere aproximativă din hindi sau urdu „taica”; *ji* este o particulă care denotă respect.

de tăcere, iar glasul i se înalță un pic, chiar deasupra capului meu. Aceasta este întrebarea cea importantă căreia trebuia să-i află răspunsul. Ce se întinde dincolo de cer? Ce vezi când ridici pătura asta neagră cu picățele care ne îmbrobodește capetele? Nimic? Dar ce este nimicul?

În ziua aceea împlineam unsprezece ani. Și tata tocmai îmi dezvăluise condiția esențială a existenței umane.

Am privit uimit, cu ochii mei de copil, întinderea întunecoasă de deasupra capului, mi-am închipuit că e o pătură neagră presărată cu stelute, mi-am imaginat cutremurându-mă ce s-ar putea întinde dincolo dacă, dintr-odată, ai da la o parte perdeaua aceasta. Singurătatea, imensă și îndeajuns de înfiorătoare încât să îți dorești să verși, singur, lacrimi în întuneric.

Ușor, am pornit din nou spre casă.

- Nimicul nu există – continuă *Bapu-ji*, dorind parcă să-mi alunge frica, iar glasul lui tremurător tăie ca un ferăstrău straturile de beznă din fața noastră – atunci când îți dai seama că toate sunt de la El...

Tata era *sahab*-ul – stăpânul și păzitorul – Pirbaagului, Altarul Rătăcitorului, în satul nostru, Haripir, cum fusese și tatăl lui înaintea sa și toți strămoșii noștri, multe veacuri la rând. Oamenii veneau la el pentru îndrumare, își puneau viața în mâinile lui și i se plecau dinainte în semn de respect.

Cum mergeam împreună, tatăl și primul său născut, spre cele câteva lumini licărind timid în Haripir, o anume frică, o povară îmi copleși inima. Și nu mă mai părăsi nici când eram departe de aici, în lumea pe care o clădisem după voința mea. Dar, la vremea aceea, deși bănuisem de mult asta, căci întrezărisem semnele, îmi era limpede că eu eram *gaadi-varas*,

urmașul și reîncarnarea care avea să vină după tata la Pirbaag.

Deseori îmi doream ca onoarea aceasta să dispară, pur și simplu, să mă trezesc într-o dimineață și să se fi făcut nevăzută. Nu voiam să fiu Dumnezeu, nici împuternicitul, nici imaginea sa – diferențele dispăreau adesea pe tărâmul misticismului care-mi servea drept moștenire. În anii copilăriei petrecuți în sat, tot ce-mi doream era să fiu un oarecare, ambiția mea, asemenea multor altor băieți, fiind să joc crichet și să bat recordul mondial de puncte marcate pentru țara mea. Dar eu fusesem ales.

Când ne-am întors acasă, în loc s-o luăm pe poteca ce ducea direct de la poarta dinspre drum spre casa noastră, care se ridica drept înaintea, în capătul opus al unei curți pustii, tata mă duse către intrarea separată din stânga, în incinta împrejmuită cu pereți ce forma altarul. Acesta era Pirbaagul: tihnit și rece precum infinitul. Aerul nopții era îmbibat de o strălucire slabă și cu un discret parfum de trandafiri; în jurul nostru se înălțau mormintele sfinților și ale sufiților trecutului, ale strămoșilor noștri și ale altora, demni de cinstire și de rugăciuni. Erau mari și mici mormintele astea, unele străvechi, altele noi, unele bine îngrijite, pline de flori și țesături colorate, altele zăceau în paragină pe margine, printre măcăcini, neglijate și anonime. Pământul acesta binecuvântat era în paza noastră; îl îngrijeam pentru ca oamenii de orice credință și din orice colț al lumii să vină în căutare de binecuvântare și de alinare.

Deasupra tuturor acestora, spre latura cea mai îndepărtată a complexului, era monumentalul mausoleu al misticului din secolul al XIII-lea, un sufit pe nume Nur Fazal, căruia noi îi spuneam cu dragoste Pir Bawa și lumea din jur îl cunoștea drept Mussafar

Shah, Rătăcitorul. Într-o zi, cu secole în urmă, pașii îl purtaseră pe tărâmul nostru, Gujarat, ca un meteor trimis din univers, și se stabilise aici. Ne devenise îndrumător și guru, ne arătase calea spre eliberarea din legăturile existenței temporale. Se cunoșteau puține lucruri despre el și nu erau mulți cei cărora le păsa cu adevărat de identitatea sa istorică: de unde anume venea, cine era, cum se numea poporul său. Limba sa maternă era persana, poate, dar ne predica folosindu-se de cântări pe care le compunea în limba noastră, gujarati.

Uneori i se spunea Grădinarul, căci iubea grădini-le și-și îngrijea discipolii ca pe niște răsaduri. Însă mai avea un nume ciudat, Kaatil, sau Asasinul, lucru care pe noi, copiii, ne entuziasma peste poate. Însă originea poreclei era mai puțin captivantă: avea o privire pătrunzătoare, din câte se spunea, ascuțită ca o săgeată, și o minte tăioasă ca lama unei săbii, care îi asigurase victorii în multe dezbateri purtate la marile curți ale regilor.

Aveam să încep a crede că bunicul meu știa mai multe despre identitatea acestuia și la fel și *Bapu-ji* și că, la timpul convenit, când urma să le preiau îndatoririle, aveam și eu să aflu taina sufitului.

Însă acum, altarul său zace în ruină, victimă a violenței care ne-a coplesit de curând statul, o orgie a asasinatelor și a distrugerilor de felul acelor pe care le numim, recurgând la un eufemism, „revolte”. Acum numai șobolanii îl mai vizitează pe sufit, ca să-și facă culcuș printre ruine. Tata a murit, la fel și mama. Iar fratele meu, animat de un spirit militant, se consideră musulman și este căutat pentru a fi interogată în legătură cu o crimă înfiorătoare. Poate că un asemenea final era previzibil – Kali Yuga, Era Întu-nericului, a coborât peste noi, după cum avertizase

dintotdeauna *Bapu-ji*, citând din sfinții noștri și din scripturi: o epocă în care aurul a devenit fier negru, conducătorul s-a abătut de la îndatorirea sa, justiția a încetat să mai fie oarbă, iar fiul și-a sfidat tatăl. Deși *Bapu-ji* nu se aștepta la aceasta din urmă din partea fiului său preferat, a primului său născut.

Gândul nu mă va părăsi niciodată: oare trădarea mea era parte a profeției sau aș fi putut evita catastrofa care s-a abătut asupra noastră? Minteia mea logică – prima noastră victimă, după cum spunea *Bapu-ji* – refuza de mult să mai dea crezare unor asemenea profeții. Cred, pur și simplu, că păcatul meu, abandonarea și nesocotirea moștenirii primite, a fost un semn al vremurilor. Numiți aceste vremuri Kali Yuga, dacă vreți, și astfel putem dezbate tema existenței unei Ere de Aur în care totul era bine și calul sacrificat se ridica întreg după ce fusese sfârtecat și mâncat ca parte a ritualului. Indiferent cum ar fi stat lucrurile, se așteptau să mă ridic deasupra vremurilor sumbre și să fiu noul salvator.

Rolul acesta, pe care îl respinsesem cândva cu dispreț, trebuie să mi-l asum acum. Eu, ultimul stăpân al altarului Pirbaagului, trebuie să culeg cioburile moștenirii mele și să-i spun povestea și să-i înfrunt pe năvălitori, pe cei care, în ura lor, nu numai că aveau să ne șteargă de pe fața pământului străbunilor noștri, dar aveau și să încerce să se iscălească pe acesta, să-și facă din cenușa noastră cerneală.

Povestea începe cu sosirea în Gujarat a sufitului Nur Fazal. El era originea noastră, cuvântul și cântarea, mama și tatăl, și iubitul nostru. Să-mi fie iertat dacă trebuie să vă cânt. Trecutul mi-a fost întotdeauna dezvăluit prin cântec; și acum, când memoria dă greș și imaginile se șterg din minte, se rup și totul pare pierdut, cântarea este tot ceea ce rămâne.

2

De pe tărâmurile apusene veni în mărețul Patan
Cu chipul ca o lună și ochii ageri ca săgeata.

La lacul celor o mie de zei poposi
*Pranam*¹! cântară treizeci și trei de miriade de zei.

Saraswati, Vișnu, Brahma îl poftiră înăuntru
Și Șiva Nataraja îi aduse apă de băut.

Zeul însuși îi spală picioarele Rătăcitorului
Cum se puteau compara cu el prea-iubiții vrăjitori
din Patan?

Tu ești alesul, zise regele, mare ți-e înțelepciunea
Fii oaspetele nostru, arată-ne adevărul.

cca... 1260

Sosirea sufitului; înfruntarea magicienilor.

Se spunea despre Patan Anularra, din regatul Gujarat al Indiei medievale, că nu se afla cetate, pe o distanță de o mie de mile, care să rivalizeze cu

---

¹ Salut indian, executat cu palmele lipite și însoțit de o ușoară plecăciune.

splendoarea ei și nici un domnitor în această vastă regiune care să nu-i fie supus regelui său. Bogățiile numeroaselor sale bazaruri veneau din toate colțurile lumii prin marile sale porturi, Cambay și Broach, și pe uscat din tot Hindustanul. Se putea lăuda cu cei dintâi lingviști, matematicieni, filosofi și poeți; mii de studenți veneau să învețe la picioarele dascălilor săi. După ce marele erudit și preot Hemachandra¹ și-a terminat gramatica limbii sanscrite care era, în același timp, și o istorie a acestui tărâm, aceasta a fost plimbată într-o mare procesiune pe bulevardele orașului, paginile i-au fost duse pe spinările elefanților și urmate la pas de toți învățații. Aveau loc mari dezbateri intelectuale la palat, dar cu urmări groaznice pentru cei înfrânți, care adesea trebuiau să-și caute o nouă cetate și un nou patron. Însă, în vremuri recente, deasupra acestei capitale poposise un aer de stinghereală, adus de zvonuri de osândă și de pieire care veneau din ce în ce mai des dinspre nord.

În acest oraș odinioară glorios, dar acum puțin tulburat, într-o dimineață, în zori, sosi un oaspete misterios. Era un om cu un chip atât de uimitor încât, pe drumurile pe care le străbătuse de curând, bărbații își fereau chipurile când se întâlneau cu el, apoi se întorceau și priveau lung în urma lui, în timp ce acesta zorea spre sud. Era potrivit de statură și foarte chipes; era tras la față și avea o mică barbă ascuțită, iar ochii îi erau verzi; purta straiul și turbanul unui sufit. Numele pe care și-l dădu era Nur Fazal, fără să zică de unde venea anume. Intră prin poarta de

---

¹ Savant jainist din secolele al XI-lea–al XII-lea, care aborda subiecte precum gramatica, științele și diferitele curente ale filosofiei indiene.

miazănoapte a cetății cu caravana unui negustor și fu în curând considerat, judecând după straie și după limba ce-o vorbea, un călugăr cerșetor musulman rătăcitor și învățat, de loc din Afghanistan sau din Persia, și foarte posibil iscoadă a puternicului sultanat din Delhi. Odată intrat în cetate, trase la un han micuț, aproape de piața arămarilor frecventată de negustorii pribegi mai puțin importanți și de drumeți. La scurt timp după aceea, într-o după-amiază, însoțit de un adept din partea locului, porni spre cetatea rajahului, Vishal Dev. Rajahul acorda audiența zilnică dimineața, dar cumva, sufitul, trecând de poartă fără să fie văzut – așa de mari îi erau puterile – primi încuviințarea să intre și își făcu apariția înăuntru.

Stătea ușor uluit, lângă un lac albastru-deschis, făcut de mâna omului, împrejmuit cu maluri din granit roșu pictat cu desene roz și albastre; în mijloc se afla un pavilion împodobit, unde se desfătau și se odihneau femei de viță regească, cu haine în culori vii și părul lung și negru, iar clinchetul delicat al glasurilor răzbătea dinspre apă precum cântecul unor păsărele. De jur-împrejurul apei, se ridicau statui înalte de trei picioare care – sufitul se încredință când se apropie mai mult de una dintre ele, apoi de o alta –, îl reprezentau pe zeul Șiva. Stătea pe malul Sahasralinga Talavului, bazinul celor o mie de altare ale lui Șiva, a cărui faimă se răspândise tocmai de parte, în nord, în Samarkand și Ghazna, ai căror sultani și generali așteptau mereu ocazia de a face o incursiune în Hindustan și de a-l jefui de legendara bogăție. Misticul stătea și privea cu uimire idolul aflat lângă el. Un picior al lui Șiva era îndoit și ridicat, ca într-un dans, și avea două mâini înălțate în aer; zâmbetul îi era șiret și te molipsea pe dată. Iată un

zeu căruia îi plăcea să se joace. Pe parcursul lungii sale călătorii, sufitul aflase, și deseori chipul povestitorului căpătase un aer înspăimântat, că poporul Hindustanului nu venera numai idoli bărbați și femei, dar și imagini ale unor animale și, ca și cum toate acestea nu erau destul de ciudate, organele de procreație ale omului. („Și fie ca Dumnezeu să-i nimicească pe necredincioși!“) Unii sacrificau oameni și le mâncau carnea de pe cap, alții mormăiau sunete fără sens sau mugeau ca un taur după ce se tăvălește în nisip. Însă Nur Fazal era el însuși un exilat din pricina credințelor sale și nu-i judeca prea repede pe ceilalți. Fiecare înțeles ascunde un alt înțeles, așa fusese dintotdeauna învățat; adevărul era învăluit într-o mie de văluri.

Își aduse aminte de un cămin din nord și vest, care acum era făcut pulbere sub copitele cailor mongoli și îmbăiat în sângele poporului său și al celor dragi lui. Îi mai veni în minte îndrumătorul său spiritual, pe care îl lăsase acolo, la îndemnul căruia făcuse această lungă călătorie.

A fost adus la realitate de niște zgomote care se auzeau tot mai aproape, pașii și exclamațiile unor oameni, însoțite de o imagine ce îi smulse un zâmbet.

Un *pandit* tânăr, un preot îmbrăcat cu o *dothi* de un alb strălucitor, având un moț de păr înodat pe capul de altfel ras, pășea spre el cu toată gravitatea exagerată care pare să le stea în fire celor scunzi. Avea pieptul gol și pe un umăr i se încolăcise un șnur alb de ceremonie. Veneticul observă că din partea opusă se apropiau doi preoți mai bătrâni, cheli, cu trupurile înfășurate în pânză albă; se luară la întrecere care să ajungă primul la străin. Învinse cel cu coc, care exclamă:

- Ce cauți aici, *Mleccha*¹, musulman necurat? Și îndrăznești să-ți arunci privirea asupra stăpânului Șiva însuși – ia-ți tălpășița!

Sufitul se întorsese și îl privi pe *pandit* cu un zâmbet pe buze, în timp ce însoțitorul său îi tălmăcea vorbele injurioase.

- Și stăpânul tău nu poate vorbi singur? îi spuse sufitul în zeflemea.

La aceste cuvinte, cei îmbrăcați în veșminte albe, care se opriseră și priveau cu ochii mari, începură să chicotească. *Panditul* cu coc se îmbujoră.

- Șiva nu le vorbește celor de teapa ta, necuratule! spuse el mânios. Abia rosti aceste vorbe că fu gata să-și muște limba.

Sufitul aruncă doar o privire indiferentă spre statuia roșie. Spre uluiala tânărului *pandit*, cu o bufnitură teribilă, Dansatorul Cosmic își ridică piciorul de piatră deja înălțat, se aplecă și sări pe pământ. În pași de dans, umblând ca o maimuță, Șiva dădu fuga la lac și se întoarse cu un urcior cu apă.

- *Jadoo, jadoo*²! strigară cei cu veșminte albe, cuprinși de agitație, fără să se amuze defel. Tânărul *pandit* privea cu gura căscată de jos, unde se prăbușise. Sufitul luă urciorul oferit de zeul Șiva și își spălă picioarele. Între timp, zeul se întorsese la locul său.

- Uite, acum mi-am spălat și picioarele, îi spuse sufitul tânărului preot. Toți cei prezenți băgară de seamă că lacul se golise. Peștii se zvârcoleau în noroi, iar prințesele și slujnicele lor urcau înnebunite pe mal tipând, veșmintele colorate atârându-le ude, lipindu-se de trupurile lor voluptoase.

¹ Cuvânt din sanscrita vedică, a cărui semnificație este „barbar“.

² În hindi, în original, „magie“.